Pellervon taloustutkimus

11.5.2016

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan maatalousjaosto
Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2017–2020
(VNS 3/2016) 11.5.2016

Huomioita valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelma vuosille 2017–2020

Kyösti Arovuori
Tapani Yrjölä
Pellervon taloustutkimus PTT

Maatalouden tulonmuodostus

Tässä lausunnossa keskitytään Valtioneuvoston selonteon julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2017–2020 vaikutuksiin maataloussektorilla yleisesti.

Maa- ja elintarviketalouteen kohdistuvat sopeuttamistoimet ovat julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2017-2020 yhteensä 232 milj.€. Koko hallinnonalan määrärahoihin (2562 milj.€) suhteutettuna vähennys on noin 9 prosenttia. Kärkihankkeiden, maatalouden tulo- ja kannattavuustilanteen helpottamiseksi tehtyjen lisäysten sekä luonnonhaittakorvaukseen kohdistuva lisäys kompensoivat suunnitelmavuosina tästä leikkauksesta yhteensä 103 miljoonaa euroa. Viljelijätukiin suhteutettuna hallinnonalalle kohdistuva määrärahojen nettovähennys on noin 6 prosenttia.

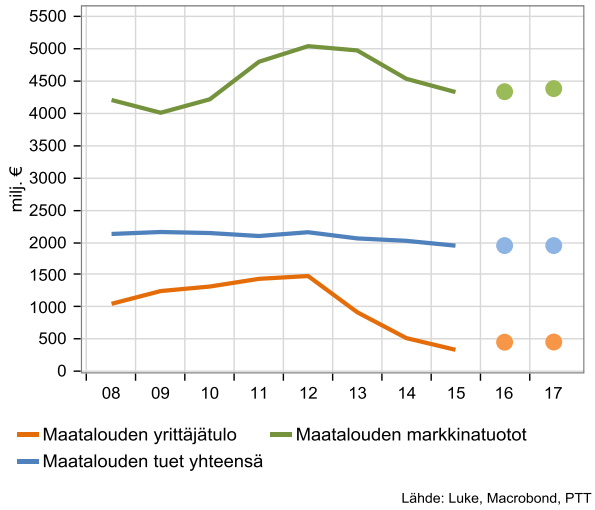
Maatalouden tulot ovat viime vuosina laskeneet. Yrittäjätulo on pudonnut vuoden 2012 tasosta noin kolmannekseen vuonna 2015. Vuonna 2015 maatalouden yrittäjätulo oli 337 milj.€. Laskun on johtunut pääasiassa vuodesta 2013 jatkuneesta markkinatuottojen laskusta. Toteutunut tukitason lasku on vauhdittanut muutosta.

Maatalouden kannattavuus on tällä hetkellä heikko. Julkisen talouden suunnitelmassa esitetyt tukileikkaukset heikentävät maatalouden kannattavuutta. Vaikutus kohdistuu eri tiloille eri tavoin. Osalla, etenkin lähivuosina investoineista tiloista, tukien lasku heikentää selviytymismahdollisuuksia, kun markkinoilta saatavat tulot eivät lähivuosina merkittävästi kasva. Vaikka tuottajahintojen lasku on pysähtymässä, merkittävää nousua ei ole näköpiirissä.

Kärkihankkeisiin kohdistuvat panostukset ovat sektorin pidemmän aikavälin kehityksen valossa oikean suuntaiset. Tukien siirtäminen tulotuista tuotantorakennetta ja sektorin tuottavuutta parantaviin investointeihin on perusteltua. Maatalouden nykyinen tuotantora-

kenne ei pysty vastaamaan toteutuneen kaltaisiin nopeisiin markkinamuutoksiin. Matalat hinnat ja heikko kannattavuus eivät toisaalta mahdollista investointien toteuttamista. Oikein kohdennettu lisäpanostus investointeihin mahdollistaa sektorin kehittymisen heikoista näkymistä huolimatta.

Markkinatuottojen osuus maatalouden tuloista kasvaa pitkällä aikavälillä tukiin käytettävissä olevien määrärahojen edelleen laskiessa. Tukijärjestelmää pitää uudistaa siten, että se muodostaa aikaisempaa paremman turvaverkon äkillisistä markkinamuutoksista aiheutuvia tulonmenetyksiä vastaan.

Kuvio 1. Maatalouden yrittäjätulon kehitys vuosille 2016 ja 2017 (Lähde: PTT:n maa- ja elintarviketalouden ennuste kevät 2016).

Lähde: PTT:n maa- ja elintarviketalouden ennuste, kevät 2016. Saatavissa: www.ptt.fi